

primò, quod architriclinus erat mensæ præpo-

Secundò Divus Chrysof. homil. 21. Theophyl.

Ioannis 2. n. 10. Et dicit ei : Omnis homo primùm bonum vinum ponit , & cùm inebriati fuerint , & tunc id , quod deterius est : tu autem servasti bonum vinum usque adhuc.

VERSIONES.

Syriacas. Unusquisque priùs vinum bonum offert , & cùm inebriati fuerint (convivæ ,) tunc quod minimum est , tu autem servasti vinum optimum nunc usque.

Hebraicè sà , & Vatablus in scolis.

Hebraicè apud salmeiron.

Pagnin. Vatabl. Arias. Usque ad hoc tempus. Usque jam.

EXPOSITIO.

PRUDENS architriclinus , non patiens , quod in officio suo ab aliquo culparetur , ac si in aliquem ex ignorantia incidisset defectum , verum in cibo , potuque distribuendo explicat ordinem , Bonum vinum ponit.

autem progreditur in convivio , corrupit gustus , & vini qualitatem non ita præsentit. Notat autem Albertus Magnus , quod largi , ac liberales apud dilectos convivas tenent consuetudinem , quæ hic allegatur : at verò avari è contra malum vinum apponunt , ut bonum non expendantur , sed reservetur. Hæc ferè ille , Et cùm inebriati fuerim.

Quid autem sponsus dixerit Evangelista non expressit. Ad quod respondet Euthymius. Verisimile est autem , inquit , sponsus dixisse : Quidnam est hoc ? Veruntamen id præermisit Evangelista , cõsistenda.

Ioannis 2. n. 11. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ : & manifestavit gloriam suam , & crediderunt in eum discipuli ejus.

VERSIONES.

Pagninus. Hoc edidit initium suorum , &c.

Syriacas. Notam fecit gloriam suam. Vatablus. Et manifestam fecit gloriam suam.

EXPOSITIO.

TRIA hic advertit Evangelista , primum præminentiam miraculi ; secundum manifestationem gloriæ ; tertium effectum subsecutum , scilicet fidem discipulorum.

QUESTIO XXXII.

Utrum hoc primum fuerit miraculum , quod Christus Dominus edidit ?

127. DUA sunt in hac materia extremæ sententiæ , unaque mediæ. Prima sententia extrema affirmat absoluted , hoc non fuisse primum Christi miraculum , sed tantum primum eorum quæ fecit in Cana Galilææ : nam Jean. 4. n. 46. aliud memoratur ibij factam.

128. Utraque sententia mihi non placet : non prima , quia nulla est ratio , ob quam dicamus , Evangelistam admittere , hoc fuisse primum signum in Cana , & non advertere , aliud fuisse primum in Jerusalem , vel in alio loco. Secunda sententia etiam non placet : quia licet miracula , relata in libro de infantia Salvatoris , ficticia sint , & ut apochrypha rejiciat Gelafius Papa c. sancta Romana dif. 15. Et signa , quæ facta sunt in Christi nativitate , ex modo , quo fiebant videantur à Patre facta amore , ac benevolentia erga Christum , ut inquit Suarius citatus ; tamen negari non potest , quod aliqua miracula sint facta à Christo ante hanc vini conversionem , ut cum esset puer duodecim annorum , mirabilem sapientiam ostentaverit in templo , ita ut Doctores obstupescerent , quod fuit miraculum supra naturam , & ut Deus operatus est , ut docent Patres , & dixi lib. 2. c. 10. n. 26. Deinde quod quadraginta diebus jejunaverit , & illis diebus nihil comederit , Matth. 4. n. 2. Luc. 4. n. 4. quod fuit opus miraculosum , & supra totam naturam.

129. Media sententia , & mihi vera est ; hoc fuisse primum signum , atque miraculum , quod edidit Christus Dominus in exordio prædicationis suæ ad se manifestandum verum Deum , ita ut homines crederent in illum. Pro hac stant Salmeiron lib. 44. tract. 7. Toletus annot. 14. Maldonatus hic Hanc tradit D. Thomas 3. p. q. 13. art. 4. prout probat , hoc in nuptiis fuisse primum miraculum , quod Christus fecit , ad ostendendam suam divinitatem , atque in confirmationem doctrinæ suæ. Ita loquitur D. Ambrosius serm. 13. Dicitur , hoc primum fecisse miraculum , ut aquam mutaret in vinum , magnum planè signum , & ad Dei credendam sufficiens manifestatorem. Et in hoc sensu loquuntur sancti Patres. Probat hanc sententiam quia jam ostendit ante hoc signum aliqua miracula fecisse Christum Dominum. Deinde Evangelista appositè loquitur ad id , quod agebat , agebat enim de Christi manifestatione per miracula , ac per prædicationem , quando discipulos ad se trahere cepit ; & in hoc sensu inquit , hoc fuisse primum signum.

Sylveira in Evang. Tom. II.

Quare verò Christus antea non ediderit miracula ; optime probat Chrysostomus homil. 16. Primò , quia cùm nondum prædicaret , nec discipulos congregaret ; non requirerent miracula , hæc enim ad doctrinæ confirmationem facta sunt. Secundò , si antea miracula operaretur , vel esset creditus phantasma , vel ante proportionatum tempus mortis traderetur. Tertio , ordinatum erat à Patre , ut prius à Joanne Baptista demonstraretur , sicut ipse dixit Joan. 1. num. 31. Ioan. 1. Ut manifestetur in Israel , ego veni in aqua baptizans. Ergo conveniens erat , ut miraculis non antea declararetur.

QUESTIO XXXIII.

Quare hic dicitur , quod Christus manifestaverit gloriam suam ?

GERMANA solutio est , ut dixi in expositione , Manifestavit gloriam suam ; hoc est , divinitatem suam ; hanc enim gloriam ejus appellant Evangelistæ Matth. 11. num. 14. & 16. n. 27. Et quamvis multi Prophetæ , ut parentes Elias , & Elifas , miracula ediderint de nullo tamen eorum dicitur , gloriam suam ostentasse , quia ut servi gloriam Dei , ac Domini indicabant : Christus autem , ut verus Deus omniumque Dominus gloriã suam manifestabat.

Secundò. Christus Dominus multa edidit miracula ; jejunavit enim quadraginta diebus sine cibo , & potu , Mat. 4. n. 1. Luc. 4. n. 1. & tamen non dicitur , quod tunc manifestaverit gloriam suam : imò si ad vocem Diaboli lapides in panes converteret , hoc minime diceretur. Rupertus lib. 3. de gloria , ac honore filii hominis. Forte enim putas , inquit , quia gloriam suam manifestavisset , si ad ejus dictum lapides facti fuissent panes , sicut in eo gloriam suam postmodum manifestavit , quod ad ejus nutum aqua in vinum versa est : sed non ita est. Ubi enim hoc fecit initium signorum , & sic manifestavit gloriam suam , non gloria fuit inanis , sed gloria cum fructu , quem gloria Dei delictos fructum protinus Evangelista representat , cum dicens. Et crediderunt in eum discipuli ejus. Si nostrum cõmodum in conversione lapidum potentiam suam ostentasset ; ut Diabolus petebat , cum in desertum venisset , nullus ad hominum salutem fructus daretur , gloriam suam manifestasse non diceretur ; hæc enim tunc maxime publicatur , ac declaratur , cum commodum nostrum , atque utilitas intervenit.

Tertio Divus Augustinus tractat. 6. in Joannem. Itaque servavit sibi Deus inusitata quadam , quæ faceret , ut tanquam dormientes homines ad se colendum mirabiliter excitaret , propter quod sequitur ? Et manifestavit gloriam suam. Erant enim homines obæcati , & Christi majestatem non agnoscebant ; per hoc autem miraculum cepit potentiam suam propalare , ideo dicitur , manifestasse gloriam suam. Quarto. Hoc miraculum sacram Eucharistiam adumbravit , ut supra dixi : ideo ergo dicitur Christus Dominus gloriam suam manifestasse , in hoc enim mirabili mysterio mirabilis potentia ejus maxime resplendet , atque elucet.

E 3 Quinto

Minister nuptium domini sequitur.

123. Chrysof. Theophyl.

Alb. Magna

Avari meliora oculis tant.

Chrysof. Theophyl.

Genes. 43.

Psalm. 64.

Cant. 5. n. 1. Mo. Cant. 5.

Haymon.

125. Euthym.

Gloria Christi operibus est hoc ? Veruntamen id præermisit Evangelista , cõsistenda.

Rupertus

August.

In Eucharistia Dei potentia resplendet.

134. Chrysol.

Quintō D. Chrysológus serm. 157. Ubi aqua ait, mutavit naturam, mox patfecit autboem, & elementorum creator mutatione revelatus est creatura. Potentia creatoris maximè respicendū in creatione rerum, & tamen S. Pater asserit, quòd in mutatione creaturæ, quâ hic nempe præfiguratur, quando scilicet peccator ex insipientia, ac frigiditate peccati ad charitatis calorem fervoremque convertitur; hæc enim conversio Dei potentiam maximè demonstrat; ejusque efficaciam exaltat, dum depravatos hominum mores in melius mutat, atque convertit. Ita fatur D. Ambrosius serm. 2. D. Epiphani. Nam si mirabile est, quæ defecerant conviviis vina supplere, quanto est mirabilius vitam, quæ est exhausta, hominibus reparasse, Et si gloriosum est, aquam in vinum mutare, quanto est gloriosius, peccata in justitiam commutare, & mores potius temperare, quam pocula.

Converso Peccatoris miraculum magnum.

Ambros.

135. Isai. 4.

Describens Isaias Propheta statum felicissimum in adventu Christi, cap. 4. num. 2. ait: In die illa erit germen Domini in magnificencia, & gloria, & fructus terra sublimis, & exultatio his, qui salvati fuerint de Israël: & erit omnis, qui relictus fuerit in Sion: & residuus in Jerusalem, sanctus vocabitur. Et postea subdit Propheta: Et creabit Dominus super omnem locum montis Sion nubem per diem, & fumum splendens ignis flammantis in nocte. Duo enarrat Propheta, conversionem Israël ad fidem, ac mutationem ex erroribus ad veritatis viam, & nunc ait: Erit germen Domini in magnificencia, & gloria, seu, ut legunt Divus Basil. D. Cyrill. Alexan. splendescet Dominus. Postea autem explicantur mirabilia, quæ fient à Domino in suorum protectionem, ac defensionem; & tunc dicitur, quòd sicut quando populus erat in deserto creavit Dominus nubem per diem, & splendorem in nocte. Cur quando de susceptione fidei est sermo, cum tanta exaggeratione loquitur Propheta: Splendescet in magnificencia, & gloria erit fructus sublimis; quando verò de mirabilibus editis agitur, simplici utitur verbo creabit: Absque dubio multo magis ostendatur Dei potentia, dum homines trahit ad fidem eorumque errores reprimit, ut in via salutis incedant, quam dum nubem in die, lunam, splendorem in nocte, aliâque in elementis operatur mirabilia. Et ideo dum de conversione est sermo, gloria Dei cum alto ejus consilio proponitur. D. Basiliius: Cum affuisset Deus in Concilio sancti vocabuntur, & conscribentur ad vitam in Jerusalem. Dum Regius Vates de Orbis creatione agit Psalm. 8. num. 4. ait, Videbo caelos, opera digitorum tuorum; dum verò idem Propheta tractat de modo, quo Deus mirabiliter nos retrahit à lapsu, à peccatisque revocat ut explicat Lorinus cum aliis, ait Psalm. 117. num. 13. Impulsus everfus sum, ut caderem & Dominus suscepit me. Et tandem ibidem, num. 16. Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem. Sed cur ad totius orbis creationem Dei digiti tantum commemorantur; ut autem homo perfectionem ex infirmitate obtineat, de subjectioneque gloriam assequatur, triplicata Dei dextera ponitur; Multo mirabilius, excellentiusque Dei est opus, ex nostra infirmitate, ac debilitate hominem sublevaré ad vitam, quam totam ex nihilo creare machinam. Lorinus ad citatum locum. Trina repetio dextera innuit

Basil. Cyrill.

Basil.

Psalm. 8.

Lorin. Psalm. 17.

Lorin.

efficit totidem Omnipotentis misericordia Dei ergo hominem, cui peccata condonat, quem divina simulatione, & beatitudinis jure exultat. Eadem est sententia Augustini, aliorumque Patrum: hominis enim conversio totius Dei omnipotentia est opus, & magnam habet super cetera miracula, ob nostræ libertatis repugnantiam, difficultatem, ut explicat Chrysolomus homil. 3. in Epist. ad Ephesios.

Chrysol.

QUÆSTIO XXXIV.

Quomodo qui antea Christi discipuli erant, modo in eum credidisse dicantur?

Difficultas est, quia dicitur in textu Crederunt in eum discipuli ejus; si erant discipuli, jam antea credebant, nec enim præsumendum est, eos hominem ignotum, ac pauperem secutos fuisse. Respondet D. August. lib. 2. de consens. Evangel. c. 17. dici discipulos per anticipationem; qui enim futuri erant discipuli, tales vocantur, antequam sint. At hæc responsio mihi est difficilis, nam noster Joannes ait in initio hujus Evangelij, Vocatus est Jesus & discipuli ejus, ergo insinuat, jam ante convivium fuisse discipulos. Et nos ibi diximus cum communi sententia, quod discipuli vocati sunt, quia ex schola Christi erant. Secundo Toletus annot. 16. tenet, discipulos hoc tempore non credidisse, Christum esse Deum, sed firmius credidisse Messiam esse. Hæc etiam opinio non placet, quia sancti Patres communiter hic aliquam discipulorum tribuunt divinitatis cognitionem. Deinde, quia dicitur in textu, manifestavit gloriam suam, hoc est, divinitatem, ut est omnium sententia & statim additur, Crediderunt in eum, ergo in ejus divinitatem.

136.

August.

Tolet.

Tres hac in re sunt expositiones probabiles. Prima ait, quòd discipuli ante miraculum credebant in Christum, ut in virum sanctum, & justum, post verò credebant in eum, ut in Deum. Ita D. Cyrillus lib. 1. de recta fide ad Reginas. Ante signum, ait, secuti sunt enim admirantes ut sanctum, sed propter signum convulsi sunt eum habere virtutem, ac potestatem majorem quam hominer. Unde crediderunt tanquam in Deum; & Divus Ambrosius serm. 20. Similiter docent Divus Thomas hic in suo Commentario, Cajetanus. Secunda asserit, quòd discipuli ejus crediderunt in eum, non quòd tunc primo crediderint; cum antea secuti fuerint Christum; sed quòd tunc magis crediderunt, ac majori firmitate solidati sunt in fide. Ita Origenes in Catena Græca. Theophylactus, Haymon, Valde frequens est in Scriptura, assumi verbum credere, pro firmius, & perfectissimè credere. Credidit Abraham Deo, Genes. 15. n. 6. non quòd in præcedentibus promissionibus Deo non credidisset, sed quòd tunc firmissime nulla admixta mutatione crediderit.

137.

Cyrill.

Ambros. D. Thom.

Origen. Theophyl. Haymon.

Genes. 15.

Tertia dicuntur discipuli credere, quia hujus credulitatis signa exhibuerunt, exterius affirmando, quòd interius jamdud credebant, vera enim fides externis testimoniis manifestatur. Credidit propter quòd locutus sum. Psalm. 115. num. 1. Nota conjunctionem verborum, Quando omnimoda perfectione credidi, non subiciui, sed locutus sum

138.

Vera fides exterius manifestatur.

Psalm. 115.

sum

August.

sum. D. Augustinus ibi: Credidi propter quòd locutus sum, hoc est perfectè credidi: non enim perfectè credunt, qui quòd credunt, loqui nolum; ad ipsam enim fidem pertinet, etiam illud credere, quòd dictum est, qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor eum coram Angelis Dei; Matth. 10.

Matth. 10.

QUÆSTIO I.

Quare Dominus venerit Capharnaum?

CAP. II

Ejicit Jesus vendentes e Templo.

Joannis 2. n. 12. Post hæc descendit Capharnaum ipse, & mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt non multis diebus.

VERSIONES.

Syracus. Ibiq; fuerunt paucis diebus.

EXPOSITIO.

POST manifestationem in nuptiis Cana Galilæe, descendit in Capharnaum. Erat civitas Capharnaum in egypta, in metropoli provincie Galilæe, ac etiam maritima juxta stagnum Genesareth in finibus Zabulon, & Nephthali: situ verò inferior Cana & ideo è Cana ad Capharnaum descendisse dicitur Dominus. Nomen autem è duabus est compositum dictionibus: Caphar, hoc est, villa, seu oppidum, Naum verò, secundum Rabbinos, interpretatur penitentia: secundum Rupertum, consolatio, secundum Albertum Magnum, pinguedo. Ubi enim penitentia est, ibi pinguedo, & anime consolatio. Vel aliter exponitur nomen juxta Divum Bonaventuram, Hugonem Capharnaum, id est ager benedictionis; juxta verò D. Thomam, idem valet, ac villa pulcherrima. Et bene quidem, quia ubi est Domini benedictio, ibi est nostra pulchritudo. Seu quia ad locum, in quem Dominus descendit, ad nos hæc omnia veniunt, penitentia, consolatio, pinguedo, benedictio, ac pulchritudo. Duplex fuit in Capharnaum descensus Domini, ut notant D. Thomas, & alij. Unus de quo hic est mentio, ante Joannis carcerem, & ante multa miracula facta. Alter descensus in Capharnaum factus est post Joannis incarcerationem, ac magna signa edita de quo est sermo Matth. 4. num. 13. Luc. 3. num. 31. Qui autem essent fratres & discipuli Domini, dixi superiori cap. q. 9. Et non manserunt ibi multis diebus; propter solemnitatem Paschalem.

D. Thom.

Ratio à priori, est divina voluntas, cujus motivum nobis est omnino occultum. Aliquas autem hujus rei rationes conjecturemus. Respondet primò Divus Chrysolomus homil. 22. Cum paulo post, ait, esset Christus Hierosolymam ascensus, ante Capharnaum petiit, ne quoscumque fratres secum, & matrem haberet. Similiter Theophylactus, Euthymius, D. Bonaventura. Ac si dicant, Christus honorans, ac venerans matrem, & fratres, descendit in Capharnaum, ut ibi manerent, ne per multa circumferendo loca fatigaretur. Tamen si hæc esset ratio, vel Christus Dominus rediisset in patriam suam Nazareth, ubi Virgo propriam domum habebat; vel mansisset in Cana Galilæe apud amicos, & cognatos, quos præclaro decoravit miraculo.

Chrysol.

Theophyl. Euthym. Bonavent.

Parentes honorandi.

Rupert.

Christus venit ad nos & multis donis

4. Vera ratio descensus in Capharnaum.

Secundò Rupert. lib. 3. in Joan. ad spiritualem sensum confegit. Postquam vinum, ait, de aqua factum est, Dominus Capharnaum descendit, scilicet in villam consolationis. Quia postquam resurgendo à mortuis mortalitatis nostræ aquam in immortalitatis suæ vinum transfudit, & davo spiritu sancto aquaticum literæ sensum ad spiritualem promovit intellectum, relictis Judæis ad consolandas Gentes transiit. Capharnaum civitas erat Galilæe Gentium facta miraculo, in quo præfigurabatur quodammodo immortalitatem translata nostra mortalitas, aqua ignorantie nostræ in divinam sapientiam mutata; derelictis Judæis ad consolandas Gentes se convertit, ad quas traheudas ad se multis venit donis plenus.

Tertiò. Sic liceat in re tam occulta conjecturare, ac ratiocinari. Peracto nuptiarum miraculo in Capharnaum, tanquam præcipuam totius Galilæe regni civitatem, Christus descendit, ut se ibi per prædicationem manifestaret, aquæ miracula: jam enim mundo se palam exhibere incipiebat. Ac proinde non est credendum, quòd ibi fuerit absque aliquo opere miraculoso, et si ab Evangelista non enarraretur, nec enim omnia ejus facta scripta sunt; ut ait Joan. cap. ultimo: Quod autem cum matre & fratribus Capharnaum venerit, id in causa fuit, quòd quot annis ad festum Paschale celebrandum cum eis Hierosolymam ascendebat; & ideo paucis diebus ibi commoratus est; ac proinde cum ex Cana Dominus in Jerusalem pergeret cum matre, per Capharnaum transire voluit: postea vero ex Jerusalem venit Nazareth cum matre, & fratribus; Matth. 13. num. 54.

Quarto. Non descendit Dominus in Jerusalem, sed in Capharnaum, ne suum Baptistam adhuc prædicantem ab incepto cursu, officio impedire videretur; Deus enim non solet functiones ministri fidelis, cui aliquod munus commisit, interpellare. Et ut in eodem Baptista persistam; ait Matth. 4. num. 12. Cum autem audisset Jesus, quòd Joannes traditus esset, secessit in Galilæam. Et statim subdit num. 17. Exinde cepit Jesus predicare, & dicere. Sed cur Christus non intonat sermone, dum Joannes ore clamat, sed postquam ipse ligatus est carcere, tunc prædicare incipit

5. Fidelis minister in officio suo impedendus non est.

Matth. 4.